

ської області. У 2018 році уражені шкідником поля були виявлені в Київській, Кіровоградській, Миколаївській, Одеській та Черкаській областях. Враховуючи середню швидкість поширення діабротики, яка становить 40-50 км/рік, варто очікувати подальшого поширення карантинного виду у центральному регіоні. Як повідомляє Держпродспоживслужба, станом на 1 січня 2019 року західний кукурудзяний жук виявлений в 15 областях України. У 2018 році нові осередки діабротики знайдені у Вінницькій, Волинській, Житомирській, Івано-Франківській, Рівненській, Тернопільській та Хмельницькій областях. Загальна площа заселених шкідником територій становить 108 139,2 га, за минулий рік ці площі збільшились на 19 188,6 га. У 2020 році нові вогнища

карантинного шкідника з'явилися у 5-ти районах (Таращанському, Кагарлицькому, Тетіївському, Богуславському, Білоцерківському), у 11-ти господарствах на загальній площі 833,5 га.

Поява діабротики на теренах України та стрімке розповсюдження виду територією нашої держави становить реальну загрозу значних економічних збитків господарствам, що спеціалізуються на вирощуванні кукурудзи. Враховуючи це становище, вкрай актуальною є гостра необхідність у більш досконалому та поглибленому вивченні екологічних особливостей фітофага, його фенології для прогнозування і сигналізації строків появи стадій розвитку західного кукурудзяного жука та розробці екологічно орієнтованих заходів контролю чисельності шкідника.

УДК: 633.11:575

Місюра І.І., аспірант, науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениці

Прокопів Н.І., аспірант, відділ біотехнології генетики і фізіології

Гуменюк О.В., канд. с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці

Кириленко В.В., доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениці

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

E-mail: MisInna84@ukr.net

МОНІТОРИНГ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ПШЕНИЦІ (*TRITICUM AESTIVUM* L., *TRITICUM DURUM* DESF., *TRITICUM SPELTA* L.) У ЧАС ВІДНОВЛЕННЯ ВЕСНЯНОЇ ВЕГЕТАЦІЇ

Забезпечення високого і стабільного валового виробництва зерна пшениці озимої є постійним завданням хліборобів нашої держави.

У житті зимуючих рослин час відновлення весняної вегетації (ЧВВВ) – один із найважливіших періодів, від якого залежить ряд основних параметрів для подальшого життя рослин: ріст та розвиток, регуляція фізіологічних процесів, фотосинтез, теплообмін, споживання вологи, урожайність та ін. Варіювання гідротермічного режиму впродовж зимівлі викликають зміни активності метаболізму в тканинах озимих рослин, що призводить до втрати розчинних вуглеводів, зниження загартованості та морозостійкості.

Моніторинг рослин пшениці на ЧВВВ проведений у Миронівському інституті пшениці імені В. М. Ремесла НААН (МІП) впродовж 2020/21 р. у лабораторії селекції озимої пшениці на полях селекційної сівозміни. Погодні умови досліджуваного року (вересень – березень) характеризувалися значною мінливістю за температурним режимом і кількістю опадів у період «сівба – ЧВВВ», що дозволило проаналізувати вплив різних несприятливих абіотичних чинників та їх поєднання на загартування, перезимівлю рослин, їхній розвиток у осінньо-весняний період, а у майбутньому на формування потенціалу цінних господарських ознак та властивостей у вихідних форм.

Матеріалом для досліджень були сорти пшениці озимої миронівської селекції та надані Національним центром генетичних ресурсів рослин України, а саме: *Triticum aestivum* L. ('Подольська', 'МІП Княжна', 'МІП Ювілейна'), *Triticum durum* Desf. ('Континент', 'Крейсер', 'МІП Лаконка'), *Triticum spelta* L. ('Зоря України', 'Європа' білий та червоний компонент). За результатами досліджень морфологічних показників на ЧВВВ культура знаходилась на III етапі органогенезу в середньому з висотою рослин, кількістю стебел та вагою рослини відповідно: *Triticum aestivum* L. – 19,7 см, 5,8 шт., 1,2 г; *Triticum durum* Desf. – 18,7 см, 5,1 шт., 1,2 г; *Triticum spelta* L. – 19,4 см, 2,8 шт., 1,3 г. Вміст цукрів у вузлі кущіння в середньому становив: 14% у пшениці м'якої; 7,7% – пшениці твердої; та 26,3% – спельти. Виявлено незначний приріст конуса наростання (0,15–0,45 мм) від часу призупинення осінньої вегетації до ЧВВВ у пшениці озимої та значний вміст цукрів у вузлі кущіння *Triticum spelta* L., (44,3–26,3%), що визначає її високу життєздатність при перезимівлі рослин.

Метою наших подальших досліджень є наступне залучення досліджуваних сортів до гібридизації *Triticum aestivum* L., *Triticum durum* Desf. та *Triticum spelta* L. для створення сортів харчового напрямку використання.